

EINDADVIES INFORMATEUR H. MACKUS

Inleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 heeft de lijsttrekker van de grootste partij, de heer M. van den Heuvel van Weert Lokaal, op 21 maart 2022 met alle partijen gesproken over de verkiezingsuitslag en de aanpak om te komen tot een nieuw gemeentebestuur voor Weert. Alle partijen stemden in met het inschakelen van een informateur en met het door Hubert Mackus uitvoeren van deze taak.

De opdracht

Partijen gaven de informateur de open opdracht mee om te komen tot een stabiel en gedragen coalitie/college. Daarnaast maakten twee expliciete vragen onderdeel uit van de opdracht: bestaat er een voorkeur voor het hanteren van een coalitieakkoord of een raadsprogramma in de komende raadsperiode en wat kan er gedaan worden aan het lage opkomstpercentage bij de verkiezingen.

De aanpak

De informateur heeft een eerste gespreksronde gehouden met alle partijen individueel. Met alle partijen zijn dezelfde onderwerpen besproken. Op 31 maart 2022 is op basis van deze gesprekken door de informateur mondeling tussenadvies uitgebracht aan de onderhandelende partijen.

In een tweede gespreksronde hebben er gesprekken plaatsgevonden tussen Weert Lokaal en DUS Weert en tussen Weert Lokaal en de VVD. Op 5 april 2022 heeft de informateur op basis van deze gesprekken wederom een tussenadvies uitgebracht.

Vervolgens is een derde gespreksronde geweest waarin Weert Lokaal en VVD achtereenvolgens gezamenlijk hebben gesproken met het CDA en met D66.

Bovenstaande heeft geresulteerd in voorliggend eindadvies van de informateur aan de onderhandelende partijen dat is aangeboden aan de raad van de gemeente Weert.

ALGEMENE BEVINDINGEN EN ADVIEZEN

1. VERBINDING IN DE RAAD

Na de coronapandemie en de turbulente bestuursperiode is er behoefte aan verbinding. Het algemene gevoel is dat er gewerkt moet worden aan de onderlinge verhoudingen. Partijen vinden dat de integriteit van personen niet lichtvaardig in openbaarheid ter discussie moet worden gesteld. Mocht er een vermoeden zijn, dan dient altijd eerst de burgemeester te worden geconsulteerd. De burgemeester heeft immers als hoeder van de integriteit een belangrijke rol om te voorkomen dat mensen te snel een oordeel vellen over elkaar. Dit laatste versterkt de behoefte aan verbinding raadsbreed.

ADVIES AAN DE RAAD: spreek jaarlijks met elkaar over integriteit.

2. DE KEUZE VOOR EEN COALITIEAKKOORD OF EEN RAADSPROGRAMMA

In de afgelopen vier jaren is het raadsprogramma door partijen ervaren als te vrijblijvend. Het raadsprogramma had in deze vorm en met deze uitvoering geen meerwaarde en leidde tot onduidelijkheid. Onhelder was of er wel of geen coalitie was. Hierdoor is er binnen de coalitie ook onvoldoende samenwerking ervaren. Een meerderheid van de partijen is voor een samenspel van een sterke coalitie en een sterke oppositie. Een goed bestuur met voldoende tegenkracht vanuit de oppositie zorgt voor een sterk gemeentebestuur en leidt tot kwalitatief goede besluitvorming. Hierbij moet de aandacht wel blijvend gericht zijn op de goede verhoudingen in de raad.

ADVIES AAN DE RAAD: een coalitieakkoord met daarbij eventueel een strategische raadsagenda of andere vorm, zodat de raad in brede zin goed gepositioneerd wordt.

3. HET OPKOMSTPERCENTAGE

Alle partijen zijn teleurgesteld in het lage opkomstpercentage bij de gemeenteraadsverkiezingen en hebben de intentie om hier in de komende periode gezamenlijk aan te werken. Partijen willen de inwoners meer betrekken bij de gemeente en zien hiervoor een taak bij alle betrokkenen: raad, college, ambtelijke organisatie en uiteraard de politieke partijen zelf.

ADVIES AAN DE PARTIJEN DIE GAAN FORMEREN: Dit is een verantwoordelijkheid voor alle betrokkenen. Geef aan het college en de ambtelijke organisatie de opdracht om burgerparticipatie een structurele plek te geven in het beleids- en uitvoeringsproces. De rol van de raad is aan de raad zelf en de rol van de politieke partijen dient door henzelf te worden ingevuld.

Doel moet zijn een betrouwbare overheid die zich transparant opstelt en in overleg met inwoners heldere keuzes maakt. De kaders die het college aan de raad voorlegt dienen helder te zijn, zodat deze niet tot discussie leiden in de raad en duidelijkheid geven aan de inwoners.

4. EFFICIËNT VERGADEREN

Alle partijen willen komen tot een efficiëntere en effectievere manier van vergaderen. Er dient meer rolzuiverheid te worden betracht en er moet scherp en puntig gedebatteerd worden. Ook is er breed behoefte aan een informeel overleg tussen college en raad.

ADVIES AAN DE RAAD:

- Kijk kritisch naar de kwaliteit van de raadsvoorstellen.
- Benoem sterke commissievoorzitters en geef hen de instrumenten om een vergadering goed te leiden.
- Hanteer een spreektijd per fractie en spreek een maximaal aantal interrupties per agendapunt af.
- Zorg voor een duidelijke scheiding van technische en politieke vragen. Dien technische vragen vooraf schriftelijk in. Dit komt het debat in commissies en raad ten goede.
- Ga zorgvuldig om met moties en amendementen, zowel in aantal als kwaliteit. Zet deze instrumenten zorgvuldig in. Dien moties en amendementen ruim voor een vergadering in, bij voorkeur 48 uur vooraf, uitgezonderd zeer politieke actualiteiten. Het komt het debat in de raad ten goede als er tijdig over de moties en amendementen beschikt kan worden.
- Maak het mogelijk dat raadsvoorstellen door het college kunnen worden aangepast naar aanleiding van de commissiebehandeling, zodat sommige amendementen niet nodig zijn.
- Zorg dat het debat in de commissies en de raad niet over de procedures gaat, maar over de inhoud. Dit bevordert de kwaliteit en aantrekkelijkheid van het democratisch proces.
- Geadviseerd wordt deze punten mee te nemen in het Reglement van Orde.

BEVINDINGEN EN ADVIEZEN TEN AANZIEN VAN DE COALITIE, GERICHT AAN DE PARTIJEN DIE GAAN FORMEREN

1. De constructieve en open manier waarop alle partijen aan de gesprekken hebben deelgenomen verdient waardering.

Alle partijen waren bereid om met elkaar samen te werken in de komende raadsperiode. Geen van de partijen werd door andere partijen uitgesloten. Dit vormde de insteek bij alle gesprekken. Inhoudelijk waren er geen breekpunten, wel aandachtspunten.

De relevante inhoudelijke thema's zijn met elkaar besproken: energietransitie, mobiliteit, personeel, financiën, landbouw, participatie, woningbouw en woonlasten. Geconcludeerd is dat er op hoofdlijnen consensus bestaat tussen partijen. Op onderdelen zijn er accentverschillen of kiezen partijen een andere insteek. Hierover is gesproken. Partijen

hebben er vertrouwen in om met inachtneming van deze inhoudelijke accentverschillen goed te kunnen samenwerken.

ADVIES: Neem de relevante thema's op in het coalitieakkoord en maak er duidelijke afspraken over.

2. Op basis van de eerste gespreksronde bleek een gezonde coalitie-oppositie-verhouding van belang. Een te brede coalitie wordt door de partijen niet wenselijk geacht. Een coalitie bestaande uit vier partijen heeft niet de voorkeur. Het vorige college werd te breed gevonden. Alle partijen onderschrijven een rol voor Weert Lokaal in het nieuwe college. Drie collegepartijen vormen een goede balans in coalitie-oppositie.

ADVIES: formeer een coalitie bestaande uit drie partijen, waar Weert Lokaal onderdeel van uitmaakt.

3. Nadat de informateur met alle partijen individueel had gesproken zijn als vervolgstappen bepaald om eerst de mogelijkheid tot samenwerking te verkennen tussen Weert Lokaal als grootste partij en DUS Weert als winnaar en de op een na grootste partij.

Ook is er gekeken naar voortzetting van de huidige coalitie. Hierin heeft de VVD een zetel gewonnen en heeft het CDA twee zetels verloren. Op basis daarvan is er eerst een gesprek gevoerd met de VVD. In zowel de constructie Weert Lokaal-DUS Weert als in de constructie Weert Lokaal-VVD is er een raadsmeerderheid.

4. Op basis van de drie gesprekken die in deze ronde hebben plaatsgevonden, namelijk tussen Weert Lokaal en DUS Weert, tussen Weert Lokaal en de VVD en tussen de informateur en Weert Lokaal, is het volgende gebleken:
  - Er bestaat oud zeer tussen Weert Lokaal en DUS Weert. De verhoudingen in de afgelopen jaren zijn stroef geweest tussen partijen. Daarover is uitvoerig en goed gesproken. Dit gesprek wordt gezien als een goede start voor de nieuwe raadsperiode. Weert Lokaal ziet echter op dit moment onvoldoende basis voor een vruchtbare en stabiele samenwerking met DUS Weert in de coalitie.
  - Weert Lokaal heeft een voorkeur voor samenwerking met de VVD vanwege de continuïteit van bestuur, een deskundige bestuurder en het beschikken over een landelijk netwerk.
5. Gezien de uitslag van de verkiezingen bestaat er een voorkeur voor een college bestaande uit drie partijen. Omdat Weert Lokaal en VVD samen een meerderheid vormen is hen geadviseerd om gezamenlijk achtereenvolgens de vervolggesprekken te voeren met CDA en met D66. Op inhoud zou met beide partijen samengewerkt kunnen worden. Op basis van deze gesprekken is echter ook gebleken dat de verhoudingen in de coalitie in de raadsperiode 2018-2022 als moeizaam zijn ervaren. De coalitiepartijen voelden zich in de raad onvoldoende gesteund. Op basis van beide gesprekken zien Weert Lokaal en VVD daarom een betere basis voor een vruchtbare samenwerking in coalitieverband met D66 dan met CDA.

ADVIES: vorm een coalitie bestaande uit Weert Lokaal, VVD en D66.

VERVOLGSTAPPEN

De informatiefase is met onderhavig eindadvies afgerond. Er is voldoende basis om de formatiefase in te gaan. In de formatie zal een inhoudelijk akkoord worden opgesteld en een college worden gevormd.

ADVIES:

Gezien het onderlinge vertrouwen bij partijen is het advies om geen externe formateur aan te stellen, maar de lijsttrekker van de grootste partij de formatie te laten leiden.